

2. Biró Zoltán

ny. miniszteri tanácsos, felsőházi tag, az Országos Erdészeti Egyesület ügyvezetője, stb., Budapest.

Kényszerűségből, nem szívesen fogtam tollat, mert vitatkoznom kell.

Nem szívesen teszem, mert két olyan megnyilatkozással kell sok tekintetben szembeszállnom, amelyiket — ez a meggyőződésem — a legtisztább jószándék vezetett.

Nem szívesen teszem azért sem, mert mindkettő elsősorban az erdészeti személyzet és különösen az erdőmérnök kiképzését nehezményezi. Ezért úgy éreztem, hogy elsősorban a műegyetem illetékes karának kell nyilatkoznia.

Másrészről úgy érzem, hogy a kartársak jó részét egyéni körülmények, szolgálati helyzet stb. gátolják az őszinte megnyilatkozásban.

Ezért fogtam kényszerűségből kézbe tollat. Engem sem az érdekltség, sem az elfogultság aggodalma nem nyom, hiszen lényegében csak a két egyformán kedves ágazat érdekéről van szó.

A két megnyilatkozás egyike *Csekonics Endre* grófnak a közelmúltban megjelent igen érdekes röpirata* a másik *dr. Szádeczky-Kardos Boldizsár*nak a „Vadászat és Halászat“ ezévi június 15-i számában megjelent cikke.**

Van valami, amit kénytelen vagyok igen határozottan visszautasítani. Sajnálom, hogy ezt a kitétel kell használnom, de akár-hogy keresem is, nem tudok a megokolatlanul általánosított állításra másként felelni.

Szószerint idézek *dr. Szádeczky-Kardos Boldizsár* cikkének második bekezdéséből, amelyben *gróf Csekonics Endre* röpiratát méltatja: „Igy ő is megállapítja, hogy az erdőszemélyzet vadászati ismeretei fogyatékosak“ stb.

Nem méltóztatnak úgy érezni, hogy ez az általánosítás egy több ezer emberből álló „személyzet“-re, amelyikhez mi erdőmérnökök büszkén sorozzuk magunkat, — enyhén szólva — nemcsak bántó, de igazságtalan is?

Vallottuk és valljuk, hogy nem minden erdőmérnökből lesz, sőt még a legtökéletesebb egyetemi képzés alapján sem lehet jó vadász, mert egy jelentős hányadnak nem lesz bármilyen rendszer esetén sem alkalma a szükséges gyakorlati ismereteket elsajátítani.

Soha nem vontuk kétségbe, hogy nem-erdészember is lehet kiváló, hozzáértő, jól képzett vadász.

* Néhány szó a magyar vadászati kultúra, az erdészeti és vadászati szakoktatás kérdéseiről. Budapest, 1943.

** Időszerű kérdések.

Soha nem követeltünk a mezei vadászatba messzebbmenő beleszólást, mint amilyen mértékig az ott tett intézkedések az erdei vadászatot is érintették.

Csak az vallottuk és valljuk, hogy az erdei vadászat ügyeit az erdőgazdaság vezetésétől elválasztani helytelen és hogy a vadászati ügyek intézése során az erdőmérnököknek nem szolgálhat hátrányára az, hogy az elméletből kellett valamit már a főiskoláról magával hoznia.

És most eljutottunk a Műegyetemhez.

A műegyetemi oktatás mikéntje és fejlesztése körül — éppen a vadászati képzést illetően — bizonyos nézeteltérés van ma is a gyakorlat és a Műegyetemi tanterv között.

Csekonics gróf felsorolása téves ugyan ebből a szempontból, de ezért annak kell felelnie, aki a hiányos tantervet rendelkezésére bocsátotta.

A „Vadászattan“-t a 9. félévben előadják. Az állattan pedig a vadak élettanát külön is tárgyalja, sőt az erdőhöz való viszonyukat az erdővédelem is. Ezek az alapismeretek elegendők a további önképzés elindulásához.

Sokan vitatjuk és kérjük már évtizedek óta, hogy a Műegyetem többet adjon és kevesebbet hagyjon az önképzésre.

Legutóbb mintegy négy évvel ezelőtt fordult az illetékes minisztériumhoz felterjesztéssel az O. E. E. ebben az irányban, sajnos, ezideig eredménytelenül.

Ezért örülünk neki és köszönjük, hogy a kérdést felvetette Csekonics Endre gróf is.

Csak a formával nem értünk egyet.

Méltóztassék ezért megengedni, ha most már nem logikai sorrendet keresek a magam írása részére, de a Műegyetem, a szakom és a magyar fajtám védelmezésében azt a sorrendet követem, amelyben a részemről kifogásolt vagy hiányolt részletek az egyébként minden tekintetben élvezetesen összeállított röpiratban foglaltatnak.

Csekonics gróf a német vadászati írók könyvéből vett szép idézetet egy talán az idegesség vagy még néha a kellő műveltség hiánya folytán kiváltott nem klasszikus mondattal állítja szembe.

Meggyőződésem, hogy az ilyen „kiszólások“ Németországban sem hiányzanak! Sőt ott is a legkiválóbb, legképzettebb, legműveltebb vadászok akárhányával megesett és megesik, hogy nem illette éppen díszítő jelzőnek minősíthető, de inkább kifejezetten becsületsértő jelzőkkel azt az öreg bakot, amelyik 25 eredménytelen cserkészet után 26-odszor is szél alól ugrott el a háta mögül és még 10—15 perc múlva is visszakiabált.

Az ilyen kitételeket azonban nem írják le a mi vadászati írónk, de — a németek sem.

Természetünk, vérmérsékletünk, szokásaink évezredek óta mások, ne becsüljük le annyira a magunkét, hiszen vadállományunk és vadászatunk úgy mennyiségre, mint minőségre sok tekintetben állja másokéval a versenyt. És én úgy érzem, a magyar „erdőszemélyzet”-nek van valamelyes része abban, hogy ez így van.

Jól esett volna ezt is olvasnunk.

Most kénytelen vagyok hosszabb idézetet venni a röpirat 9., 10. és 13. oldaláról.

„Úgy hisszük, hogy ha kellő felvilágosítással dolgoznának az illetékesek, akkor az apróvad elleni hajsza és gyűlölet megszűnnék és a falusi nép nem ellenséget látna a vadban, hanem Istennek teremtményét és éppúgy szeretné, mint a háziállatait.

Az erdőtulajdonosok és erdőtisztek közül is sokan követelik a csülkösvad *kipusztítását*, mert szerintük a szarvas erdészetiileg is káros. Erre azt mondjuk, hogy az Úristen az erdőt a benne élő állatokkal együtt adta nekik azok élvezésére és kihasználására. Az ő feladatuk legfeljebb az lehet, hogy az állatállomány túlságos elszaporodását meggátolják, de sohasem az, hogy a vadat, vagy a természet egyéb teremtményét kiirtsák. Ha az érdekeltek azon sopánkodnak, hogy a magyarországi erdők — legyenek azok a Kárpátok bércein, vagy a Bakonyban, Vértesben — már nem szolgáltatnak olyan faanyagot, mint régen, ez kizárólag az emberi kéz kapzsiságának műve, de sohasem a benne élő vadé.“

„Mikor és hogyan tanulják hát meg a hallgatók mindazon szakismereteket, melyekkel eljövendő beosztásukban a vadgazdálkodást mint nemzetgazdálkodási ágat eredményesen — nem mint szenvedélyt vagy úri passziót — szolgálhatják? Ez rejtély előttünk.“

Az igazságot csak egyféleképpen találhatjuk meg: ha egyformán iparkodunk mérni mindenkinek s ha tömegérzelmek megnyilvánulásakor keressük az okot.

Tehát először: a nép ellenséges indulata.

Évezred óta szenvedő alanya a vadkárnak.

Mi magunk megkülönböztetjük úgy, hogy hasznos és kártékony vad. De csak a vadászok szempontjából. Próbáljuk meg a nép szempontjából nézni!

Csak néhány olyan szárnyas vadunk van, amely kifejezetten vagy legnagyobbrészt hasznos a mezőgazdaságra. Szőrmés vadjaink mindegyike fogyaszt és károsít.

Fogyaszt, mert hiszen valamiből élnie kell. De ezenfelül károsít is, mert sokszor elrontja a megmaradót vagy annak használhatóságát is.

Itt a felvilágosítás nem segít! Ha a szomszéd tehene bemegey a vetésbe, behajthatja, a baromfiját le is ütheti, és ezenfelül követelheti a kárt! De vajjon a vadászati bérből kap valamit?

Egyetlen megoldás: tessék a vadászati bérből elsősorban az ott tenyésző vad okozta megállapítható károkat fedezni, a többbit a területlajdonosok között aránylagosan megosztani. Ez megnyugtató lesz. Ezt kérte az Országos Erdészeti Egyesület.

Sőt vallom azt is, hogy ahol a vadat megszorítjuk, ott megokolt a vadászati bér emelése is. Hiszen az esztendő jó részén át ez a vad a mezőgazdaság terményeiből is fogyaszt.

Pedig magam is bérelt vadászterületen vadászom.

S talán jobb lesz, ha a vadászbérlet soha nem lesz jövedelmező üzletág.

Más kérdés az idegenből kiváltó nagyvad okozta kár.

Itt már többször kértük a körzeti megoldást és azt is, hogy a kár *tényét* akkor állapítsák meg, amikor történik (pl. tavaszi lerágás, taposás, leheverés), az értékét azonban csak betakarításkor. Hiszen csak akkor lehet értékelni, mi volt valóban az okozott kár.

A központi becslést nem tartom célszerűnek. Azért sem, mert a becslés a helyi viszonyok teljes ismeretét is megköveteli a szakértelmen kívül, de azért sem, mert a nagy távolságok és közlekedési viszonyaink miatt az eljárást megdrágítaná és hosszadalmassá tenné. Ne felejtjük el, hogy vadkár — éppen a fővárostól távol eső helyeken — évről-évre van! A gazdasági felügyelő, szükség esetén az erdőfelügyelő közelebb és jobban kéznél lenne az eljáráshoz.

Hogy van erdőbirtokos és erdőmérnök, aki nem rajong a vadért és néha annak teljes pusztulását kívánja? Vannak esetek, amikor megértem!

Mert az az állítás, hogy a vad soha sehol nem rontotta le az erdő minőségét, igen súlyos tévedés! Nem akarok példákat idézni, de magánbeszélgetés közben szívesen szolgálok velük!

Sőt ismerek területeket, ahol a vad csak olyankor fordul meg, amikor kárt okoz, amikor pedig jövedelmet vagy élvezetet nyújthatna, nincs ott! S az ilyen esetek egy részére még a kárkövetelés jogát sem adja meg a törvény. Pedig ma az erdő szerepe nagybirtokon belül egészen más, mint csak 50 évvel ezelőtt is volt.

Az utolsó bekezdésre pedig, hogy a vadgazdaságot mint jövedelmező közgazdasági ágat mérlegeljük, van egy nagy kérés, amit nem fogok itt megokolni.

Csak arra kérek mindenkit, akinek a nagyvad-vadászat szívügye, imádkozzék, nehogy ennek a gazdasági ágnak a mérlegét olyan, a mérlegkészítéshez és az érdekelt gazdasági ágakhoz is értő szakember készítse el egyszer, aki a „követel” serpenyő-

jébe nem teszi bele azt a mérhetetlen szeretetet, ami a vad iránt ma majdnem minden erdőmérnök lelkében megvan...

A következőkben két részletet akarok megemlíteni. Mindkettőben kifejezetten erdőmérnökről van szó. A 10. és 11. oldalon három megtörtént esetet hoz fel *gróf Csekonics Endre*.

Engedjen meg egy kérdést a szerző. Nem volt soha ellenkező irányú tapasztalata, s ha igen, miért nem említette meg legalább azt, hogy akad ilyen is? Mert íme, az ilyen felsorolást — még ha nem is számítom a közbeszúrt kíséző megjegyzéseket — az olvasó általánosítja. Tanum rá a *dr. Szádeczky* cikkéből vett idézet cikkem elején.

Nekem is volt olyan esetem, amikor egyik fiatal kolléga arra kért, hogy mellém ülhessem az álláson „gibicelni“.

Azt mondtam neki: „Ülj ide fiam! Ne mozogj és ne beszélj, hogy a vad ne lásson, ne halljon meg. Fülelj és nézz meg mindent, s a hajtás után kérdezd meg, mit, miért csináltam.“

A harmadik hajtásban a kezébe nyomtam a puskát s azt mondtam neki: „Most én leszek a kibic és hajtás után én kérdezem, mit, miért csináltál“.

Nem fűzök hozzá kommentárt, miért cselekedtem így.

A másik részletet a 15. oldalról kénytelen vagyok szó szerint idézni.

„Ma még akadnak néhányan a békebeli erdőtisztai gárdából, akik annakidején erdőnek tanulták megismerni az erdőt, nem pedig fagyárnak. Ők ma sem birják elnézni, hogy a kivágott tölgy, bükk vagy fenyő helyén harmadrangú újulat települjön. Ha így megy tovább, félős, hogy a vadállomány is az erdők sorsára jut, ahol kapitális százesztendő tölgyek és fenyők helyett, fiatal sarjerdő termeléssel meg kell elégednünk. Mi lesz itt egy-két évtized múlva? *Egyrészt az erdőgazdaság, a vadászat, másrészt a modern mérnök foglalkozása és gondolatvilága között a szakadék mind nagyobb lesz.* Akkor pedig hiába fog az Országos Erdészeti Egyesület és a Nemzeti Vadászati Védegyelet azon fáradozni, hogy ezt a szakadékot áthidalják, ez már nem lesz lehetséges. Azonkívül nem kell elfelejtenünk, hogy a mai erdőmérnök, felügyelő, tanácsos vagy igazgató óriási üzemi és adminisztrációs elfoglaltsága mellett még az erdővel is alig ér rá foglalkozni, nemhogy a vadállománnyal.“

Én arra kérem a röpirat íróját, olvassa el még két-háromszor az első négy mondatot és mérlegelje a vádat, ami abban foglaltatik.

Válaszolok rá!

A magyar erdőtisztai karnak igen nagy részét ismerem. A fiatalabb és idősebb gárda jó része szolgált a kezem alatt. Még sokkal nagyobb résszel volt és van módomban szolgálati ügyekben

érintkezni. Kijelentem: nyugodt lélekkel teszem le a kezükbe a magyar erdőgazdaság sorsát, ha hagyják őket nyugodtan, céltudatosan dolgozni azok, akiket az erdészeti szakismeretek hiánya nem feszélyez a beleszólásban és ha az erdők fenntartása érdekében sokszor elhangzó jajszavuk eredménnyel jár, s nem lesz pusztában kiáltó szó! Pedig — tessék elhinni — szívemen viselem a magyar erdők érdekét, és nem feszélyez az, hogy valamit értek is hozzá!

Igen nagy baj volna, ha az erdőgazdaság, a vadászat és a mérnöki foglalkozás között napról-napra táguló szakadék volna. Sőt azt is állíthatom, hogy a vadászati érdekképviseltek segítségével az Országos Erdészeti Egyesület már jó részét eltüntette azoknak az ellentéteknek, amik a vadászat és erdőgazdaság között ezelőtt 50 évvel voltak.

És tessék elhinni, hogy az erdőmérnökök igen nagy része — állásra és rangra tekintet nélkül — még mai elfoglaltsága ellenére is szeretettel foglalkozik a vadállománnyal is.

Azt mondja Csekonics gróf a 16. oldalon: „olyan egyetem azonban nincs, ahol négy év alatt egy emberből kettőt csinálnak: erdőgazdát és mérnököt.“

Hát bizony erre nem is pályázunk, mert sohasem gondoltunk arra, hogy az erdőmérnöki osztály nevelje a vegyi vagy éppen a textilgyárak részére a mérnököket, hiszen van a Műegyetemnek vegyész- és gépészmérnöki fakultása.

De egyik erdőmérnökhallgatónak sincsen a származási táblázatába beírva az, hol és milyen műszaki feladattal kerül a szolgálatra során szembe. Mi nem akarjuk a munkadót az elé állítani, hogy kénytelen legyen az erdő- vagy egyéb gazdaságában felvetődő kisebb-nagyobb műszaki feladatok mindegyikéhez külön, kívülálló szakértőt igénybevennie. Mert ezt — méltóztassék elhinni — az erdőgazdaság nem bírja meg.

Azt javasolja a szerző: vegyük át a német rendszer kettős kiképzését.

Semmi sem új a nap alatt! Ez megvolt nálunk is, csak közel 40 éve tértünk át az egységes kiképzésre komoly okokból.

Teljesen kész embert egyetlen iskola sem adott és nem is fog adni soha.

A fiatalembernek meg kell járnia az élet iskoláját, és ehhez a Műegyetem ma is nagyszerű alapot ad.

Kétségtelen, a gazdasági élet változtatásokat elég gyakran követel a szakoktatásban is. Mi magunk is jöttünk és jövünk ilyen kérésekkel. De egy-két ember esetleges hibáiból vagy hiányaiból nem lehet magára a kiképzésre annyira lesújtó bírálatot mondani.

Mert az iskola adhat bármilyen kiváló előképzést, a hajlam, az előszeretet és a szükség fogja a kikerülő fiatalembert a ma már nagyon terjedelmes szakok egyik vagy másik ágazata felé terelni.

Ezekből lesznek a kiváló specialisták, óriási értékek, akikre nagy szükség van a folytonos fejlődés érdekében, de akik az általános irányításban éppen az átnézet, az enciklopedikus tudás hiánya miatt elég gyakran nem válnak be.

Nem tudom osztani a röpiratnak azt az álláspontját sem, hogy felnőtt korban legfeljebb a kocapuskázást lehet megtanulni, mert az ellenkezőre láttam már igen sok példát nemcsak a vadászásban, de sok, jelentékenyen nehezebb és bonyolultabb munka területén is.

Sőt megvallom őszintén, itt is több eredményt láttam a nehéz kérdések megoldásában azok részéről, akiknek a többi ágazatok iránti megértését nem zavarta túlzottan egyoldalú tudás.

Ne méltóztassék zokon venni, ha tán túlságosan őszinte voltam, de úgy érzem, hogy a meggyőződés őszinte és nyílt feltárása vezethet el bennünket a megértéshez.

Ez volt a meggyőződésem akkor is, mikor néhány év előtt — minden ellenkező jóslás ellenére — neki mertem vágni a kísérletnek, hogy az új vadászati törvény fontosabb alapelveinek a megállapítása tekintetében a négy érdekképviseleti szervet (a három vadászati egyesületet és az Országos Erdészeti Egyesületet) iparkodjunk közel egyező megállapodásra hozni.

Nagyjában sikerült. Ez a reményem megvan itt is.

Csak még egyet. A röpirat végszavában *Csekonics gróf* kijelenti, hogy az erdészeti szaktudás nem feszélyezte véleménye nyilvánításában. Így igaz!

Bennünket azonban a szaktudás nem feszélyez, de kötelez; sőt kötelez ezenkívül a letett eskü s a tulajdonos és az erdő jövője érdekében az érdekei iránt is tartozó hűség. És kötelez az általános magyar érdek is!

Erdőgazdaságot és vadászatot egyaránt fontos kiegészítő részül tartjuk az egész magyar életnek; ebből a szempontból mérlegelünk mindent és úgy járunk el.

Ez a köteleességünk!

Nem akarok számadatokat idézni, de méltóztassék csak laikus mérlegeléssel szembeállítani a köz szempontjából az erdő és az erdei vadászat szerepét és hasznát. Mindjárt ki fog tűnni, mit kell vezető szempontnak tekinteni.

Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy nem lehetne és nem kellene a kettőt megfelelő összhangba hozni!

És ez az összhang teremtheti csak meg a vadászat szempontjából is azt, ami kívánatos. Amikor kevesebb vad lesz, de jobb. Annyi, amennyinek az elkerülhetetlen károsítása az erdőgazdaság mérlegében nem játszik szerepet, de megadja az erdőben is az életnek azt a szépségét, amelyiket — méltóztassék elhinni — az erdőmérnök is szeret és fenntartani kíván.